

IN MEMORIAM,
JORDI BALLESTER I GIBERT (1963-2023)

JOSEP MARIA GREGORI I CIFRÉ
Universitat Autònoma de Barcelona

Jordi Ballester i Gibert, president de la Societat Catalana de Musicologia entre 2013 i 2023, va traspasar el 23 de juliol de 2023 a Terrassa, vila on nasqué el 28 de maig de 1963. El 1988 obtingué el títol de professor de piano a l'aleshores Conservatori Professional de Música de Terrassa, institució a la qual romangué vinculat fins al 2001 i de la qual fou professor titular de piano entre 1985 i 2001. El 1988 es llicencià en filosofia i lletres a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), centre on també es doctorà el 1995 amb la tesi *Iconografia musical a la Corona d'Aragó (1350-1500): els cordòfons representats en la pintura sobre taula. Catàleg iconogràfic i estudi organològic*. A partir de 1989 s'incorporà a l'equip docent del Departament d'Art i Musicologia de la UAB, on fou, successivament, professor associat (1989-2001), professor titular (2001-2023) i catedràtic d'universitat (2023).

L'excel·lència de la seva tasca docent s'ha traduït en la direcció de nombroses tesis doctorals, treballs de fi de màster i de fi de grau, i es veié complementada amb la labor investigadora i la gestió universitària, faceta per a la qual posseïa un talent i una habilitat admirables. El seu tarannà pacient i serè i el seu esperit constructiu i en tot moment positiu el menaven a persistir de forma incansable fins a assolir l'entesa, l'acord i el consens. No endebades, abans d'incorporar-se a la vida universitària dirigí el Conservatori Professional de Música de Terrassa (1991-2001), i ja dins de la UAB assumí ben aviat els càrrecs de coordinador de la llicenciatura d'història i ciències de la música (2002-2008), de director del Departament d'Art i Musicologia (2008-2014) i de secretari del mateix departament. En el seu recorregut curricular relacionat amb el món de la gestió de la recerca, cal destacar la seva presència entre el grup d'avaluadors de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) de la Generalitat de Catalunya (2004-2023), la plantilla d'experts de l'Agència Estatal de Investigació del Ministeri de Ciència i Innovació (MICIN) (2019-2023) i l'equip d'experts del programa ACADEMIA d'acreditació per a l'accés als cossos docents universitaris de l'Agència Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) (2009-2026).

A escala internacional, entre 2013 i 2018, fou membre del consell directiu del Répertoire International d'Iconographie Musicale (RIdIM), en representació de la Société Internationale de Musicologie, i entre 2018 i 2023 formà part del jurat del Claire Brook Award (premi d'iconografia musical organitzat per la City University de Nova York). Gràcies a la seva visió preclara i al seu talent executiu, la Societat Catalana de Musicologia es beneficià durant la seva presidència de l'organització de diversos col·loquis, seminaris, jornades, simposis i congressos, entre els quals cal destacar el I Congrés Internacional de la Societat Catalana de Musicologia: «Canvis de paradigma en la recerca musicològica», que se celebrà a l'Institut d'Estudis Catalans durant la primavera de 2022, en bona part gràcies a la fermesa del seu impuls i a la seva visió integradora sobre les noves perspectives del futur de la musicologia.

La seva vàlua i prestigi científics li van valer de formar part de diversos consells editorials, com el de la revista *Music in Art* (2016-2023), l'equip editorial de la *Revista Catalana de Musicologia* (2018-2023), el consell de redacció de la revista *Anuario Musical* (2019-2023) i la secretaria del consell de redacció de la col·lecció «Monumentos de la Música Española» del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

L'obra musicològica de Jordi Ballester s'ha centrat d'una manera particular en l'estudi de la iconografia musical, i la seva producció científica s'ha traduït en la publicació de més de setanta títols entre llibres, capítols de llibre i articles, alguns d'ells en prestigioses revistes internacionals com *Early Music*, *Music in Art* i *Imago Musicae*. Donen testimoni de la seva activitat investigadora les seves contribucions, en qualitat de ponent o de comunicant, en quaranta-vuit congressos, trenta dels quals internacionals, i la seva participació en diversos projectes de recerca del MICIN, entre 2013 i 2023, en alguns d'ells en qualitat d'investigador principal. La seva inafatigable labor investigadora el va conduir a crear el projecte IcMuC (Iconografia Musical a Catalunya: <https://icmuc.uab.cat/>) amb l'objectiu de catalogar de forma sistemàtica les obres d'art amb representacions musicals que es conserven en els museus del nostre país. Aquesta tasca el menà a construir una base de dades per mostrar els registres catalogràfics de les fonts d'iconografia musical objecte dels projectes de recerca en què va participar. D'aquesta manera va endegar i dur a terme la catalogació del fons d'art amb iconografia musical del Museu d'Art de Girona, del Museu Marès i del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). La labor catalogadora que ha dut a terme al capdavant del projecte IcMuC l'ha desenvolupada en el marc del Grup de Recerca Consolidat (SGR) Patrimoni Musical de Catalunya IFMuC-IcMuC, reconegut per la Generalitat de Catalunya. Des de 2018, l'IcMuC s'integra en el programa de recerca Fontes Musicae Cataloniae (<https://fontes-musicae-cataloniae.iec.cat/projectes/icmuc/>) de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Tot i la seva intensa dedicació a la recerca i a la docència, Jordi Ballester sempre va trobar el temps necessari per oferir la difusió dels resultats de les seves investigacions a través dels mitjans de comunicació, en particular de la secció «L'art dels instruments» del programa de ràdio *El taller del lutier*, que de forma mensual

emet l'emissora Catalunya Música de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, o bé col·laborant en l'edició d'obres de caire divulgatiu com el *Diccionario de la música española e hispanoamericana* (SGAE, 1999-2002) i la *Gran enciclopèdia de la música* (Fundació Enciclopèdia Catalana, 1999-2003) o participant en la redacció del capítol «Polifonia medieval i instruments» dins de la *Història de la música catalana, valenciana i balear* (Edicions 62, 2000).

Els companys i amics que hem tingut la sort de compartir amb ell projectes i somnis musicològics trobarem a faltar la seva mirada entusiasta, perspicaç i pacient, l'agudeses i la finor del bon humor que el caracteritzava, així com el tarannà generós, serè i conciliador amb què ens tenia tan ben acostumats i amb els quals ens encomanava una *dulcis harmonia*. La seva contribució musicològica en el camp de la iconografia musical resulta impagable, com també ho és l'empremta i l'inesborrable bon record de les seves qualitats personals que ha deixat en els que hem tingut el privilegi de conèixer-lo. Descansi en pau.